

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

Į S A K Y M A S

**DĖL PAVIRŠINIŲ VANDENS TELKINIŲ TIPŲ APRAŠO, PAVIRŠINIŲ VANDENS
TELKINIŲ KOKYBĖS ELEMENTŲ ETALONINIŲ SĄLYGŲ RODIKLIŲ APRAŠO IR
KRITERIJŲ DIRBTINIAMS, LABAI PAKEISTIEMS IR RIZIKOS VANDENS
TELKINIAMS IŠSKIRTI APRAŠO PATVIRTINIMO**

2005 m. gegužės 23 d. Nr. D1-256
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vandens įstatymo (Žin., 1997, Nr. [104-2615](#); 2003, Nr. 36-1544) 21 ir 22 straipsniais ir atsižvelgdamas į Upių baseinų rajonų apibūdinimo, žmogaus veiklos poveikio vandens telkinių būklei įvertinimo, vandens naudojimo ekonominės analizės ir duomenų apie upių baseinų rajonus rinkimo tvarką, patvirtintą aplinkos ministro 2003 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 472 (Žin., 2003, Nr. [99-4468](#)),

1. T v i r t i n u pridedamus:

1.1. Paviršinių vandens telkinių tipų aprašą;

1.2. Paviršinių vandens telkinių kokybės elementų etaloninių sąlygų rodiklių aprašą;

1.3. Kriterijų dirbtiniams, labai pakeistiems ir rizikos vandens telkiniams išskirti aprašą.

2. N u s t a t a u , kad šio įsakymo 1.1-1.3 punktuose nurodytais tipų, rodiklių ir kriterijų aprašais turi būti vadovaujama nustatant paviršinių vandens telkinių etalonines sąlygas, sudarant vandens telkinių būklės klasifikavimo sistemas bei išskiriant dirbtinius, labai pakeistus ir rizikos vandens telkinius.

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro

2005 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. D1-256

PAVIRŠINIŲ VANDENS TELKINIŲ TIPŲ APRAŠAS

1. Šiame apraše nustatyti paviršinių vandens telkinių tipai, pagal kuriuos bus nustatomos etaloninės sąlygos bei sudaromos paviršinių vandens telkinių būklės klasifikavimo sistemos. Paviršinio vandens telkinių tipai yra išskiriami upėse, ežeruose, tarpiniuose ir pakrantės vandenyse.

2. Upių tipai:

Tipas	Ekoregionas	Absoliutinis aukštis, m	Baseino plotas, km ²	Vidutinis vandens paviršiaus nuolydis, m/km	Geologinis pagrindas
1	Baltijos jūros	<200	<100		Kalcinis
2			100-1 000	<0,7	
3			100-1 000	>0,7	
4			1000-10 000		
			>10 000		

3. Ežerų tipai:

Tipas	Ekoregionas	Absoliutinis aukštis, m	Vidutinis gylis, m	Paviršiaus plotas, km ²	Geologinis pagrindas
1	Baltijos jūros	<200	<3	>0,5	Kalcinis
2			3-9		
3			>9		

4. Tarpinių vandenų tipai:

Tipas	Vandens telkinys	Vidutinis potvynių dydis, m	Vidutinis metinis druskingumas, ‰	Gylis, m	Bangų poveikis krantams	Maišymosi savybės	Dominuojantis substratas
1	Šiaurinė Kuršių marių dalis (be Klaipėdos sąsiaurio)	<2	0,5-5	<5	vidutiniškai atviri bangų poveikiui krantai	ne visada permaišomi	smėlis, dumblas
2	Centrinė Kuršių marių dalis (Nemuno delta)		<0,5	<5	vidutiniškai atviri bangų poveikiui krantai	nuolat visiškai permaišomi	smėlis
3	Kuršių marių vandenų išplitimo Baltijos jūroje zona		0,5-5	>5	atviri bangų poveikiui krantai	ne visada permaišomi	smėlis, epizodiškai žvyras

5. Pakrantės vandenų tipai:

Tipas	Vandens telkinys	Vidutinis metinis druskingumas, ‰	Vidutinis gylis, m	Bangų poveikis krantams	Maišymosi savybės	Dominuojantis substratas
1	Atvira Baltijos jūros smėlėta pakrantė (Kuršių Nerijos pakrantė)	5-18	5-30	atviri bangų poveikiui krantai	ne visada permaišomi	smėlis
2	Atvira Baltijos	5-18	<5	atviri bangų	ne visada	žvyras, uolienos,

	jūros akmenuota pakrantė (žemyninė pakrantės dalis)			poveikiui krantai	permaišomi	rieduliai, smėlis
--	---	--	--	----------------------	------------	-------------------

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro

2005 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. D1-256

PAVIRŠINIŲ VANDENS TELKINIŲ KOKYBĖS ELEMENTŲ ETALONINIŲ SĄLYGŲ
RODIKLIŲ APRAŠAS

1. Šiame apraše nurodyti rodikliai, pagal kuriuos turi būti nustatomos etaloninės sąlygos paviršiniams vandens telkiniams Lietuvoje.

2. Upių cheminių kokybės elementų etaloninių sąlygų rodikliai:

Kokybės elementai	Rodiklis
Cheminiai parametrai	Biocheminis deguonies suvartojimas per 7 paras (BDS7), mgO ₂ /l
	Amonio azotas (NH ₄ -N), mgN/l
	Nitratai (NO ₃ -N), mgN/l
	Bendras azotas (N _{bendras}), mg/l
	Fosfatai (PO ₄ -P), mgP/l
	Bendras fosforas (P _{bendras}), mg/l
	Prioritetinės pavojingos medžiagos, nurodytos vandenų taršos prioritetinėmis pavojingomis medžiagomis mažinimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 623 (Žin., 2002, Nr. 14-522), 1 priede
Biologiniai parametrai	Pavojingos medžiagos, nurodytos vandenų taršos pavojingomis medžiagomis mažinimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 624 (Žin., 2002, Nr. 14-523), priede
	Danijos indeksas upių faunai

3. Ežerų biologinių ir fizikinių-cheminių kokybės elementų etaloninių sąlygų rodikliai:

Kokybės elementai	Rodiklis
Makrofitai (iš dalies ar visiškai panirusi vandens augalija)	Rūšių skaičius
	Makrofitų aptikimo riba, m
Fitoplanktonas	Chlorofilas „a“, µg/l
	Bendra biomasė, mm ³ /l
	Toksiškų rūšių skaičius
Fizikiniai-cheminiai parametrai	Vandens skaidrumas (Secchi gylis), m
	Bendras fosforas, mg/l
	Prioritetinės pavojingos medžiagos, nurodytos vandenų taršos prioritetinėmis pavojingomis medžiagomis mažinimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 623, 1 priede
	Pavojingos medžiagos, nurodytos vandenų taršos pavojingomis medžiagomis mažinimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 624, priede

4. Tarpinių vandenų biologinių ir cheminių kokybės elementų etaloninių sąlygų rodikliai:

Kokybės elementai	Rodiklis
Fitoplanktonas	Bendra biomasė, mm ³ /l
	Eutrofikaciją rodančių rūšių (<i>Aphanizomenon flos-aque</i> , <i>Limnithrix redekei</i> , <i>Planktothrix agardhii</i> , <i>Heterocapsa rotundata</i> , <i>Peridiniella catenata</i> , <i>Astevionella formosa</i> , <i>Diatoma tenuis</i> , <i>Nitzschia paleacea</i> , <i>Skeletonema subsalsum</i> , <i>Stephanodiscus binderanus</i> , <i>S. hantzschii</i> , <i>S. minutulus</i> , <i>S. rotula</i> , <i>Synedra acus</i> , <i>Planktonema lauterbornii</i> , <i>Chlamydomonas</i> sp.) biomasė, mm ³ /l (% nuo bendros biomasės)
	Toksiškų rūšių (<i>Aphanizomenon flosaque</i> , <i>Nodulavia spumigena</i> , <i>Anabaena flos-aque</i> , <i>A. lemmermannii</i> , <i>A. spiroides</i> , <i>Microcystis aeruginosa</i> , <i>M. viridis</i> , <i>M. wesenbergii</i> , <i>Prorocentrum minimum</i>) biomasė, mm ³ /l (% nuo bendros biomasės)
Dugno bestuburiai	Rūšių skaičius
Makrofitai	Maksimalus gylis m, iki kurio auga makrofitai

Ichtiofauna	Gružlio (<i>Gobio gobio</i>) biomasė, kg/100 m ²
Cheminiai parametrai	Bendras fosforas šaltuoju periodu (gruodžio-vasario mėnesiais), mg/l
	Bendras azotas šaltuoju periodu (gruodžio-vasario mėnesiais), mg/l
	Prioritetinės pavojingos medžiagos, nurodytos vandenų taršos prioritetinėmis pavojingomis medžiagomis mažinimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 623, 1 priede
	Pavojingos medžiagos, nurodytos vandenų taršos pavojingomis medžiagomis mažinimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 624, priede

5. Pakrantės vandenų biologinių ir fizikinių-cheminių kokybės elementų etaloninių sąlygų rodikliai:

Kokybės elementai	Rodiklis
Fitoplanktonas	Bendra biomasė, mm ³ /l
	Eutrofikaciją rodančių rūšių (<i>Aphanizomenon flos-aque</i> , <i>Limnithrix redekei</i> , <i>Planktothrix agardhii</i> , <i>Heterocapsa rotundata</i> , <i>Peridiniella catenata</i> , <i>Asterionella formosa</i> , <i>Diatoma tenuis</i> , <i>Nitzschia paleacea</i> , <i>Skeletonema subsalsum</i> , <i>Stephanodiscus binderanus</i> , <i>S. hantzschii</i> , <i>S. minutulus</i> , <i>S. rotula</i> , <i>Synedra acus</i> , <i>Planktonema lauterbornii</i> , <i>Chlamydomonas sp.</i>) biomasė, mm ³ /l (% nuo bendros biomasės)
	Toksiškų rūšių (<i>Aphanizomenon flosaque</i> , <i>Nodularia spumigena</i> , <i>Anabaena flos-aque</i> , <i>A. lemmermannii</i> , <i>A. spiroides</i> , <i>Microcystis aeruginosa</i> , <i>M. viridis</i> , <i>M. wesenbergii</i> , <i>Prorocentrum minimum</i>) biomasė, mm ³ /l (% nuo bendros biomasės)
Dugno bestuburių bendrija	Rūšių skaičius
Makrofitai	Maksimalus gylis m, iki kurio auga <i>Furcellaria lumbricalis</i>
Fizikiniai-cheminiai parametrai	Vandens skaidrumas (Secchi gylis), m
	Bendras azotas šaltuoju periodu (gruodžio-vasario mėnesiais), mg/l
	Bendras fosforas šaltuoju periodu (gruodžio-vasario mėnesiais), mg/l
	Prioritetinės pavojingos medžiagos, nurodytos vandenų taršos prioritetinėmis pavojingomis medžiagomis mažinimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 623, 1 priede
	Pavojingos medžiagos, nurodytos vandenų taršos pavojingomis medžiagomis mažinimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 624, priede

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro

2005 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. D1-256

**KRITERIJŲ DIRBTINIAMS, LABAI PAKEISTIEMS IR RIZIKOS VANDENS
TELKINIAMS IŠSKIRTI APRAŠAS**

1. Kriterijų dirbtiniams, labai pakeistiems ir rizikos vandens telkiniams išskirti aprašas nustato dirbtinių, labai pakeistų ir rizikos vandens telkinių išskyrimo reikalavimus.
2. Dirbtinių ir labai pakeistų vandens telkinių sąvokos suprantamos taip, kaip jos yra apibrėžtos Lietuvos Respublikos vandens įstatyme (Žin., 1997, Nr. [104-2615](#); 2003, Nr. 36-1544).
3. Dirbtiniais vandens telkiniais išskiriami karjerai, užpildyti vandeniu, kurių paviršiaus plotas didesnis kaip 0,5 km².
4. Labai pakeistais vandens telkiniais išskiriami:
 - 4.1. tvenkiniai, kurių paviršiaus plotas didesnis kaip 0,5 km² ir kurių ilgis didesnis kaip 1,5 km;
 - 4.2. jūrų uostai.
5. Vandens telkinys, kai yra rizika, kad dėl žmogaus ūkinės veiklos poveikio gali būti nepasiekti vandenssaugos tikslai, išskiriamas kaip rizikos vandens telkinys.
6. Vandens telkinys išskiriamas rizikos vandens telkiniu, kai jis atitinka bent vieną iš šių sąlygų:
 - 6.1. vandens telkinyje viršijami standartai, nustatyti 1976 m. gegužės 4 d. Tarybos direktyvoje 76/464/EEB dėl tam tikrų į Bendrijos vandenį išleidžiamų pavojingų medžiagų sukeltos taršos;
 - 6.2. vandens telkinyje viršijami standartai, nustatyti 1978 m. liepos 18 d. Tarybos direktyvoje 78/659/EEB dėl gelujų vandenų, kuriuos reikia saugoti arba gerinti jų kokybę, kad juose galėtų gyventi žuvis;
 - 6.3. biocheminis deguonies suvartojimas per 7 paras (toliau – BDS7) upėse mažo debito periodu (birželio-rugpjūčio mėn.) yra didesnis kaip 3 mg/l, o amonio koncentracija – didesnė kaip 0,2 mg/l;
 - 6.4. vidutinė metinė BDS7 vertė upėse žemiau nuotekų išleistuvų padidėja daugiau kaip 0,2 mg/l upės ilgyje iki 10 km arba iki pirmo didesnio intako;
 - 6.5. bendrojo fosforo koncentracija į ežerą atitekančiame vandenyje dėl sutelktosios taršos šaltinių įtakos padidėja daugiau kaip 10 µgP/l;
 - 6.6. į vandens telkinį išleidžiamose nuotekose randama pavojingų medžiagų;
 - 6.7. žemės ūkio paskirties žemė užima daugiau kaip 70 % upės baseino ploto, kai upės baseino plotas didesnis kaip 50 km²;
 - 6.8. žemės ūkio paskirties žemė užima daugiau kaip 50 % ežero baseino ploto, kai ežero plotas didesnis kaip 0,5 km²;
 - 6.9. bendrojo azoto iš pasklidusių taršos šaltinių į upės atkarpą patenka daugiau kaip 15 kg/ha;
 - 6.10. upės atkarpa (iki pirmo didesnio intako) yra žemiau hidroelektrinės, kurios galingumas didesnis kaip 100 kW;
 - 6.11. fiksuojamas reikšmingas antropogeninis poveikis vandens telkinio temperatūriniam režimui, kurio pokyčiai sąlygoja reikšmingus pokyčius vandens telkinio ekosistemoje;
7. chlorofilo „a“ koncentracija gėlo vandens telkinyje siekia daugiau kaip 100 µg/l, o jūroje – daugiau kaip 30 µg/l.